FUNCŢIILE MODALIZATORULUI ADVERBIAL *POATE* ÎN DISCURSURILE PREŞEDINTELUI TRAIAN BĂSESCU

LAS FUNCIONES DEL ADVERBIO MODAL *POATE* EN LOS DISCURSOS DEL PRESIDENTE DE ESTADO TRAIAN BĂSESCU

(Resumen)

La función del adverbio modalizador *poate* es estrictamente epistémica (Zafiu 2006: 479) y expresa la idea general de posibilidad, de verdad de un hecho o de una afirmación al menos en uno de los mundos posibles, subordinados al universo de las creencias (Tuţescu 2005:17). Por lo tanto, el carácter posible de un hecho no expresa ni su condición de verdad, ni la de falsedad (ya que confirma la existencia, la validez de los dos valores en igual medida), no representa un rasgo intrínseco de las cosas, sino el límite del conocimiento humano. Si este modalizador expresa en la comunicación del día a día la reserva del hablante, su método de anunciar la eventualidad de unos errores y de disculparse indirectamente o la eventualidad de un acontecimiento menos deseado, el uso de este adverbio en un discurso político se convierte en una estrategia utilizada en la justa medida para no afectar la credibilidad del orador, su faz positiva, accesible al auditorio (ya que se supone que un político debe estar seguro de sus informaciones y de este modo inspirar confianza al público, pero también mostrarse precavido en el caso de que no posee una información segura).

El presidente de Rumania Traian Băsescu utiliza este modalizador en varias situaciones: para hacer una autoevaluación, mostrándose dispuesto a reconocer sus errores, si existen, pero también a ofrecer argumentos por su conducta; para anticipar posibles reacciones o preguntas de parte de los ciudadanos o de los adversarios y, también, para contestar a estas dudas con antelación; para ironizar a los adversarios políticos, ofreciendo falsas circunstancias atenuantes y fingiendo la justificación de su comportamiento; para introducir opiniones que, aparentemente, somete al debate público, aunque es obvio que los ciudadanos están de acuerdo con estas consideraciones, ya que se trata de proteger los intereses comunes; para introducir

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)

estructuras que, aunque no contienen verbos deónticos, intentan inculcar una actitud o una reacción en el auditorio, a base de juicios de valor.

El hecho de haber recurrido a este modalizador muestra más que la reserva hacia la verdad que está introduciendo, o más que la idea de posibilidad: es la intención de hacer aceptable una idea, de influir y de convencer el auditorio.

Por consiguiente, el modalizador *poate* no se utiliza para poner en duda o para mostrar la distancia del orador hacia una información, sino más bien para expresar la adhesión del presidente a una idea que está, aparentemente, sometiendo a la opinión pública.

Cuvinte-cheie: modalitate, epistemic, adverb, analiză de discurs.
Palabras clave: modalidad, epistémico, adverbio, análisis de discurso.

Introducere

În acest articol ne propunem să stabilim cele mai frecvente funcţii semantico-pragmatice ale adverbului modalizator epistemic *poate* în discursurile şi interviurile lui Traian Băsescu din perioada 10 martie 2005 – 21 ianuarie 2014. Pentru aceasta, vom consemna câteva aspecte teoretice privitoare la modalitatea epistemică şi la adverbul *poate*. De asemenea, vom face referire la funcţiile acestui adverb într-o serie de situaţii reprezentative, care depăşesc semnificaţia non-factivă tipică a acestuia, integrându-se astfel în sfera actelor de vorbire indirecte (J.Searle, 1975:59-82). Posibilitatea de realizare a acestui tip de acte de vorbire este justificată prin caracterul de modalizator al adverbului, deci prin apartenenţa acestuia la o categorie pragmatico-semantică privind atitudinea enunţiatorului manifestată în limbaj, deci la o componentă a cărei semnificaţie nu poate fi captată exclusiv prin analiza semantică a mijloacelor lingvistice folosite, ci care depinde de o serie de factori extralingvistici.

Rolul modalizatorilor este de a arăta, pe de o parte, atitudinea vorbitorului, gradul de implicare, adeziunea sau distanţa acestuia faţă de informaţia conţinută în enunţ (în cazul modalităţii epistemice), sau încercarea acestuia de a determina o atitudine, o reacţie în ascultători (modalitatea deontică). Diferenţa se manifestă prin orientarea primei modalităţi predominant către vorbitor, iar a celei de a doua către ascultător, conform lui Bybee şi Pagliuca, Bybee şi Fleischman (apud Papafragou, 2000:4).

Pentru C. Smith (2003:165), clasificarea tipurilor de modalitate se face în funcţie de două cuvinte cheie – necesitate şi posibilitate - termeni care evocă originile modalităţii în logică: „Strictly speaking, modality has to do with necessity and possibility: modal forms express the necessity or possibility of

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)

a proposition". Pentru Papafragou, (idem:3) atât deonticul, cât şi epistemicul se caracterizează prin expresia posibilităţii şi a necesităţii, numai că modalitatea deontică exprimă perspectiva agentului responsabil, în timp ce modalitatea epistemică provine din construcţii inferenţiale.

Pentru Palmer (1986, apud Croitoru 2002:12), diferenţa dintre modalitatea epistemică şi cea deontică, văzute ca două produse ale limbajului, este că prima înfăţişează limbajul ca manifestare a gândirii, iar a doua arată capacitatea limbajului de a determina acţiuni.

Opinia lui Michael Perkins (1983, apud I. Ştefănescu, 1988: 406-407) coincide cu cea anterioară mai ales în privinţa modalităţii epistemice, exprimând încercarea de interpretare a lumii înconjurătoare prin legile raţiunii umane, în timp ce modalitatea deontică face trimitere la legile instituţionale şi sociale.

Modalitatea este o categorie semantico-pragmatică „fundamental subiectivă" (*Gramatica Limbii Române*, vol II, 2008:703), dar prezenţa evidentă a *eului* enunţiator în persoana verbului, de pildă, se manifestă într-un grad mai mic sau mai mare, chiar ca o „aparentă obiectivizare" (ibidem): dacă expresii epistemice precum *cred, sunt sigur* arată în mod clar cine este emisorul unei opinii şi adeziunea clară a vorbitorului faţă de o afirmaţie, în cazul modalizatorilor precum *se pare, e sigur*, enunţiatorul ia distanţă faţă de afirmaţie, responsabilizând „condiţiile exterioare" (ibidem) sau opinia publică. Aceste „strategii diferite ale locutorului" (ibidem) implică credibilitatea mai mare sau mai mică acordată opiniei individuale, autoritatea de care se bucură vorbitorul, prestigiul pe care îl capătă o opinie dacă este împărtăşită de un grup.

În discursurile şi intervenţiile politicienilor, la fel ca în vorbirea cotidiană, se manifestă ambele tipuri de modalităţi: cea epistemică are rolul de a exprima adeziunea sau rezerva politicianului faţă de un set de idei, opinii, valori, programe, în timp ce modalitatea deontică este menită să determine o anumită acţiune din partea ascultătorilor (votul, susţinerea, respingerea adversarilor).

Adesea, modalitatea epistemică este folosită în structura frazei înaintea modalităţii deontice (ordinea cea mai frecventă – idem:726) tocmai pentru a diminua impactul negativ al unei formulări imperative, interpretabilă ca un exces de autoritate. Astfel, un verb epistemic care introduce sugestia vorbitorului în privinţa beneficiilor unei acţiuni reproduce structura unei minime argumentări (*cred că, în mod sigur*) şi constituie o strategie argumentativă de tip *hedging* mult mai subtilă şi, astfel, mai eficientă decât modul imperativ sau verbe cu semnificaţie deontică precum *a trebui* (Ionescu-Ruxăndoiu, 2009:275).

Conceptul de *hedge* (limită, rezervă, *scut)* - atitudini adoptate de vorbitor faţă de informaţia conţinută în frază, şi conceptul de modalitate (mai precis, de modalitate epistemică) se suprapun sau se includ mai mult sau mai puţin

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)

în funcţie de context şi de semnificaţia acestor elemente (Vázquez şi Giner, 2008:172), ambele fiind manifestări ale subiectivităţii conform lui White (2003:259). Strategia de tip *hedging* implică o diminuare sau o lipsă a responsabilizării (*lack of commitment,* Vázquez şi Giner, idem:173), o încercare de a evita respingerea, refuzul, critica sau acuzaţiile: „The function of hedges is to reduce the risk of negation. Thus, it can be claimed that, in all communication, while showing deference to the addressee, the speaker or writer also tries to protect him/herself from potential anger, contempt or other humiliation on the part of the addressee" (Hübler, 1983, apud idem:177).

Modalitatea epistemică

Conform Gramaticii Limbii Române (idem:707-718), modalitatea epistemică include „evaluarea sau judecata cognitivă" (modalitatea epistemică propriu-zisă) şi evidenţialitatea, termen calchiat din englezescul *evidentiality* (Zafiu, 2002:127), prin care se arată sursele cunoaşterii (inferenţa, percepţia personală a vorbitorului sau informaţiile preluate de la ceilalţi).

Modalitatea epistemică propriu-zisă evaluează gradul de adevăr al unei propoziţii printr-o serie de „valori intermediare" (Gramatica Limbii Române, idem:707), situate între incertitudine şi imposibilitate. Aceşti marcatori nu reflectă neapărat gradul de realitate sau de certitudine a unui eveniment în sine, ci subiectivitatea, atitudinea enunţiatorului faţă de valoarea de adevăr a acestora. În cazul modalităţii epistemice propriu-zise, ierarhizarea gradului de certitudine include imposibilitatea, posibilitatea, incertitudinea sau certitudinea, nuanţe care se pot manifesta prin verbe, expresii verbale, adverbe, moduri sau intonaţie.

De exemplu, din perspectivă semantico-pragmatică, verbul *a crede* exprimă un grad de certitudine mai redus faţă de *a şti*, întrucât primul redă doar atitudinea vorbitorului (deci o opinie singulară, individuală), pe când *a şti* face trimitere la adevărurile îndeobşte cunoscute, validate de societate sau de practică: „À la différence de *savoir*, la *croyance* suppose la raison de croire. Si le *savoir* s'impose d'une certaine manière, la *croyance* se construit sur telle ou telle raison. (...) Croire implique, à la différence de *savoir*, des degrés de vraisemblance. (...) La *croyance* est subjective et donc, éminemment personnelle" (Tuţescu, 2005:173).

Modalizatorii care exprimă incertitudinea şi posibilitatea indică neangajarea locutorului, anunţarea eventualităţii unei erori ca urmare a evoluţiei incontrolabile a circumstanţelor, deci a multitudinii de posibilităţi. Expresia incertitudinii este relaţionată cu ideea generală de posibilitate, de adevăr al unui fapt / al unei afirmaţii în măcar una din lumile posibile, subordonate universului credinţelor (idem:17).

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)

Dacă în vorbirea cotidiană modalizatorii epistemici se folosesc în general de către vorbitori pentru a se deculpabiliza faţă de o posibilă eroare, invocând argumentul ignoranţei sau al cunoaşterii parţiale, al unei surse care inspiră o încredere îndoielnică, într-un discurs politic, aceştia alcătuiesc o strategie retorică şi pot căpăta alte sensuri decât acela de exprimare a posibilităţii, cum vom vedea în discursurile lui Traian Băsescu. De asemenea, frecvenţa acestora este determinată nu numai de intenţia de responsabilizare sau neimplicare a oratorului, ci şi de eventualitatea ca aceşti modalizatori să-i afecteze *faţa* pozitivă, imaginea publică (dat fiind că acesta trebuie să apară înaintea auditoriului sigur de afirmaţiile sale, angajat şi responsabil). În acelaşi timp, o exprimare care ar conţine modalizatori exprimând doar certitudinea ar putea părea nerealistă şi de asemenea iresponsabilă din perspectiva publicului (un vorbitor care nu anticipează obstacolele, evoluţia adversă a circumstanţelor nu este un candidat de încredere sau poate fi etichetat drept demagog).

Chiar dacă următoarea observaţie se referă la modalizare în discursurile academice (presupus neutre şi lipsite de mărci ale subiectivităţii), strategiile adoptate de oamenii de ştiinţă pentru ca lucrările lor să fie acceptate de public se pot aplica şi pot fi recunoscute şi în discursul politicienilor, cu observaţia că expresia *modestiei* în cazul acestora este mai degrabă simulată: „These devices help academics gain acceptance for their work by balancing conviction with caution, and by conveying an appropriate disciplinary persona of modesty and assertiveness" (Hyland, 2000:179-180). Chiar dacă oamenii politici nu sunt şi oameni de ştiinţă, ei sunt consideraţi sau ar trebui să îndeplinească la modul ideal rolul de specialişti în problemele economice, sociale, administrative ale unei ţări, prin urmare se aşteaptă de la ei la un discurs pertinent, argumentat.

Adverbul *poate*

Pentru analizarea valorilor pe care le capătă adverbul *poate* în discursurile, comunicatele şi interviurile lui Traian Băsescu, menţionăm în continuare câteva aspecte morfosintactice şi semantice consemnate în Gramatica Limbii Române (volumul I şi II) şi în articolul *Observaţii asupra originii şi evoluţiei adverbului modal 'poate'* (R. Zafiu, 2006: 478-490).

Din punct de vedere morfologic, *poate* provine dintr-o formă verbală predicativă transformată în adverb (Zafiu, 2006:478). Faţă de verbul *a putea* care exprimă modalitatea epistemică, deontică şi pseudomodalitatea dinamică, adverbul este doar epistemic (idem:479). Una din diferenţele dintre verb şi adverb este selecţia conjuncţiei, *să* în cazul verbului şi *că* în cazul adverbului (*Gramatica Limbii Române,* vol. I, 2008:594). Adverbele modalizatoare pot să selecteze ambele conjuncţii, dar numai cele epistemice sunt urmate de *că*, pe când cele deontice de *să* (ibidem).

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)

Din punct de vedere sintactic, *poate* îndeplineşte funcţia de predicat sau de complement circumstanţial de mod (*Gramatica Limbii Române*, idem:707), modifică atât o întreagă propoziţie (când are funcţie de predicat, este situat în faţa propoziţiei modalizate), cât şi un element izolabil (idem:703). Ca şi alte adverbe modalizatoare, poate fi situat în poziţie iniţială, mediană şi finală, mai puţin frecventă (idem:704), care totuşi se regăseşte în intervenţiile lui Traian Băsescu: „Aş fi încercat să găsesc soluţii, poate."[1]

Circumstanţialele de modalitate epistemice pot fi integrate prozodic sau pot fi elemente incidente (idem:713), după cum se observă şi în cazul adverbului *poate* din intervenţiile lui Traian Băsescu: „poate ar fi fost mai bine ca această iniţiativă să vină cu doi-trei ani înainte"[2] (integrat propoziţional) şi „Aş dori să vă împărtăşesc un lucru pe care, poate, nu mulţi îl cunosc"[3] (element incident).

Din punct de vedere semantico-pragmatic, *poate* aparţine modalităţii epistemice propriu-zise, fiind una din formele de expresie ale incertitudinii. Este un modalizator epistemic non-factiv, prin urmare, o propoziţie modalizată de acesta nu este nici adevărată, nici falsă (idem:707). Un fapt enunţat ca posibil are şanse egale de a se îndeplini sau nu, de a fi adevărat sau fals, nereprezentând o trăsătură intrinsecă a lucrurilor, ci o dovadă a limitei cunoaşterii umane, care nu poate controla viitorul şi care are ca singur instrument de apărare împotriva necunoscutului anticiparea şi supoziţia: „Concept modal, le *possible* n'est pas en soi une valeur de vérité qui s'opposerait au vrai ou au faux. Le possible est dans les choses et dans la connaissance que nous en avons, et non pas dans les propositions qui décrivent ces choses" (Tuţescu, 2005:75).

Aceeaşi relaţie între necunoaşterea realităţii şi a viitorului, pe de o parte, şi modalitate, pe de altă parte, este subliniată de M. Perkins în *Modal expressions in English* (1983:6) (apud Ştefănescu 1988:405): „the key concept which underlies modality is the state of lack of knowledge".

Corpus

Corpusul este alcătuit din 62 de materiale din intervalul 10 martie 2005 – 21 ianuarie 2014, însumând comunicări de natură diferită: 13 discursuri (dintre care unul în campania dinaintea referendumului din 2007), 23 de interviuri, 10 alocuţiuni, 11 declaraţii de presă, o conferinţă de presă, 3 dezbateri, o

[1] Comunicat de presă din 16 noiembrie 2012: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=14027&_PRID=search

[2] Comunicat de presă din 7 martie 2013: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=14189&_PRID=search

[3] Discursul din 20 ianuarie 2010 la întâlnirea de început de an cu Şefii Misiunilor Diplomatice acreditaţi la Bucureşti:
http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=11810&_PRID=search

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)

scrisoare către primul-ministru. Sursa acestor materiale a fost în principal site-ul oficial www.presidency.ro.

Analiza corpusului

Din consultarea acestor documente am putut constata că folosirea adverbului modalizator *poate* este mai puţin frecventă decât a verbului *a putea* care se regăseşte în majoritatea documentelor cu diversele sale semnificaţii modale. De asemenea, există documente în care adverbul *poate* este folosit mai mult de o singură dată, mai ales în cazul interviurilor (6 utilizări maximum în emisiunea *Cafeaua cu sare* de pe 25 decembrie 2006, pe postul Antena 1[4]), fapt explicabil prin caracterul dialogat al acestora (un singur discurs atinge acelaşi număr de utilizări, şi anume cel din 15 septembrie 2009[5]).

Numărul de utilizări ale adverbului pentru fiecare categorie de comunicare este următorul: celor 13 discursuri le corespund 19 utilizări, celor 23 de interviuri 44 de utilizări, celor 10 alocuţiuni 17 utilizări, celor 11 declaraţii de presă 19 utilizări, conferinţei de presă 1 utilizare, celor 3 dezbateri 5 utilizări, iar scrisorii către primul-ministru 1 utilizare. Media corespunzătoare unui discurs este de 1,46, în timp ce media unui interviu este de 1,91. Totalul numărului de utilizări este 106.

Însumarea comunicărilor cu caracteristici comune (de exemplu, discurs şi alocuţiune, pe de o parte, şi interviu şi dezbatere, pe de altă parte) determină următoarele rezultate: celor 23 de comunicări de tip monolog le corespund 36 de utilizări (cu o medie de 1,56), iar celor 26 de comunicări care implică dialog, dezbatere şi spontaneitate în reacţia respondentului, 49 de utilizări (cu o medie de 1,88). În urma acestor rezultate, deducem că într-o comunicare dialogată se foloseşte mai des acest adverb epistemic[6].

Dacă într-un discurs vorbitorul nu este *deviat* de la cursul ideilor sale (nu întotdeauna exprimate în mod spontan, ci rod al unei premeditări), într-un interviu, raţionamentul şi mai ales expunerea acestuia sunt deturnate de întrebările moderatorului care vizează în mod continuu o nouă problematică. Prin urmare, atitudinile persoanei intervievate pot fluctua în funcţie de întrebări, de temele propuse de realizatorul unei emisiuni. Spontaneitatea la care obligă un interviu, derivată din necunoaşterea întrebărilor, implică şi manifestarea ignoranţei în limbaj prin adverbele de incertitudine care, aşa cum am văzut mai înainte, reprezintă o limită a cunoaşterii umane. În cazul concret al

[4] http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=8307&_PRID=search

[5] http://www.presidency.ro/?_RID=det&tb=date&id=11409&_PRID=ag

[6] Precizăm că în această analiză am inclus doar utilizările adverbului *poate* din intervenţiile lui Traian Băsescu, şi nu şi pe cele ale moderatorilor, jurnaliştilor sau publicului.

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)

adverbului *poate*, acesta este mai puţin frecvent în discursuri unde, în general, oratorul urmăreşte să exprime certitudine şi responsabilizare faţă de afirmaţiile făcute, şi mai frecvent în interviuri, unde omul politic se află permanent în gardă pentru a-şi apăra imaginea publică şi pentru a nu face declaraţii ce se vor dovedi mai târziu nefondate sau periclitante. Aşadar, acest adverb al incertitudinii (deşi valenţele sale sunt mult mai vaste, după cum vom vedea) este instrumentul oamenilor politici pentru a-şi manifesta rezerva şi pentru a se pune a adăpost de acuzaţii de iresponsabilitate.

Funcţii semantico-pragmatice ale adverbului poate în discursurile lui Traian Băsescu

În intervenţiile preşedintelui, prin *poate* se exprimă mai mult decât rezerva preşedintelui faţă de o anumită afirmaţie, referirile preşedintelui încadrându-se în următoarele situaţii tipice:

– anticiparea observaţiilor, criticilor aduse de public, fie acesta neutru, favorabil sau ostil

– ironia îndreptată spre adversari, acordându-le o concesie aparentă

– inferenţa general acceptată, avansarea unor idei pentru care doar aparent se cere acordul ascultătorilor, acestea fiind unanim acceptate, întrucât vizează drepturile cetăţenilor şi valorile comunităţii;

– umanizarea preşedintelui, evidenţierea aspectelor pozitive şi estomparea celor negative

– atenuarea unor sugestii, judecăţi de valoare, structuri deontice

– comunicarea unor adevăruri al căror intermediar este preşedintele atunci când *poate* este asociat cu ideea de explicaţie,.

Adverbul *poate* are rolul de a diminua eventualul impact negativ al ironiilor, indicaţiilor, dar şi al supoziţiilor care ar putea leza o anumită categorie socială:

> „Acest lucru trebuie să rămână doar o tară, **poate**, care a avut valabilitate în generaţiile mai vârstice, dar nu poate fi o caracteristică a generaţiei voastre”[7].

Totuşi, este de remarcat faptul că anumite exemple din corpus reprezintă situaţii neutre, neîncadrabile în categoriile de mai sus, prin care vorbitorul atrage atenţia asupra faptului că informaţia pe care o deţine şi pe care o emite este incertă şi insuficientă, deci previne auditoriul asupra posibilităţii ca afirmaţia sa să nu fie satisfăcătoare cantitativ şi calitativ, din perspectiva maximelor

[7] Întâlnirea preşedintelui Traian Băsescu cu reprezentanţii Consiliului Copiilor „SPUNE”, 1 iunie 2007: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=8815&_PRID=search

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)

conversaţionale ale lui Grice (1975:47). Tot la fel, anumite exemple pot fi încadrabile în două sau mai multe categorii.

Anticiparea

Adverbul *poate* introduce anticiparea conjecturii ascultătorilor, în general diferită de opinia sau de realitatea intenţiilor declarate de preşedinte. Modalizatorul are caracter preventiv întrucât vorbitorul însuşi face o conjectură demonstrată sau nu de realitate. Anticiparea opiniei celorlalţi reprezintă un atu pentru un orator, întrucât, cunoscându-le, ştie prin ce argumente să le respingă, intenţie care este adesea introdusă în discursuri, interviuri, declaraţii prin conjuncţia adversativă *dar,* presupunând un argument mai puternic decât cel pronunţat anterior, deci un argument mai important decât conjectura ascultătorilor:

> „**Poate** că astăzi ar mai fi de dat o explicaţie din partea preşedintelui către Armata română. În zi de sărbătoare, am acceptat doar două avansări, nu pentru că nu ar fi fost şi alţi ofiţeri care ar fi fost îndreptăţiţi la avansări, dar a fost intenţia mea ca prin cele două avansări (...) să restabilesc greutatea gradului de general în Armata română."[8].

Anticiparea opiniei celorlalţi conferă unei structuri de tip monolog un caracter aparent dialogat, prin care ascultătorii au ocazia să se exprime, chiar în mod indirect, prin persoana preşedintelui, mai ales atunci când nu este vorba despre adversari. Chiar şi în aceste situaţii, anticiparea poate fi urmată de contrazicere:

> „**Poate** vă aşteptaţi la un discurs în favoarea unuia sau altuia dintre candidaţi. Nu pentru asta am venit aici, opţiunile mele sunt cunoscute, aşa că am venit să vedem dacă în continuare avem puncte comune care să ne facă parteneri pentru viitor sau nu."[9].

Tot în aceste construcţii cu semnificaţie anticipativă este evidentă opoziţia între percepţia politicienilor adversari şi intenţia declarată a preşedintelui de a apăra drepturile cetăţenilor, manifestare menită să atragă simpatia electoratului:

> „**Poate că** pentru mulţi politicieni sau oameni de afaceri, care aveau probleme cu instituţiile statului, nu am fost Preşedintele pe

[8] Alocuţiunea din 1 decembrie 2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=6847&_PRID=search

[9] Discurs la Convenţia PDL din 23 martie 2013: ttp://www.politicaromaneasca.ro/live_text_basescu_la_conventia_pdl_sa_gasiti_solutia_corecta-13636

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)

care şi l-au dorit. Dar în fiecare moment al mandatului meu m-am gândit ce Preşedinte îşi doresc românii."[10].

Ironia

Adverbul *poate* introduce o altă versiune asupra motivaţiei comportamentului reprobabil sau îndoielnic al adversarilor politici, şi anume, în loc de o atitudine critică sau de reproş care ar corespunde, totodată, perspectivei cetăţenilor, oratorul găseşte circumstanţe atenuante. Ironia constă în diferenţa dintre realitate şi afirmaţia vorbitorului, atâta timp cât şi vorbitorul, şi ascultătorii sunt conştienţi de această discrepanţă. Ironia este profund contextuală: dacă ascultătorii nu ar cunoaşte realitatea şi nu ar putea să decripteze corect intenţiile vorbitorului, ironia nu ar mai exista sau ar fi considerată o minciună sau o dovadă de ignoranţă şi naivitate. Deşi atât minciuna cât şi ironia se caracterizează prin lipsa de sinceritate a vorbitorului, acestea se diferenţiază prin intenţie: ironistul este manifest întrucât îşi propune, de fapt, să atragă atenţia asupra realităţii, pe când mincinosul urmăreşte să convingă, să treacă neobservat şi să ascundă realitatea în propriul beneficiu (Haverkate, 2004:57).

Folosirea modalizatorului *poate* creează sau sporeşte efectul ironic: prin acest adverb, oratorul mimează bunăvoinţa, înţelegerea faţă de adversari, lipsa acestuia ar putea face mai dificil decriptabilă ironia:

„Nu sunt trădători, doar au pierdut contactul cu poporul care i-a trimis în Parlament. Cei 322**... poate că** printre ei mulţi nu ştiu de ce au votat aşa. Aşa le-au cerut şefii lor!"[11]

„Dan Diaconescu: De ce spun toţi că sunteţi un dictator?
Traian Băsescu: Habar n-am de ce au făcut-o, **poate** că li s-a părut că e de bon ton."[12].

Sensul ironiei poate fi dezambiguizat în context de vorbitorul însuşi, circumstanţa atenuantă fiind în acest caz urmată de o acuză sau de solicitarea unei explicaţii. Astfel, efectul retoric este potenţat de diferenţa între aparenţa de înţelegere şi concesie, pe de o parte, şi fermitatea responsabilizării, pe de alta:

[10] Discursul din 15 septembrie 2009: http://www.presidency.ro/?_RID=det&tb=date&id=11409&_PRID=ag

[11] Discurs de campanie înaintea referendumului, 22 aprilie 2007: https://www.youtube.com/watch?v=r4Sg-M0-RGs

[12] Emisiune transmisă de postul OTV pe 30 noiembrie 2009: http://www.ziuaconstanta.ro/stiri/extra/senzational-traian-basescu-la-otv-transcriere-44412-268249.html

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)

„**Poate că**, la dezordinea care era atunci, la falsurile care erau atunci, forţe străine, ştiu eu, se justifica scoaterea armatei în stradă, pentru descurajarea nu ştiu a cui, dar să presupunem că acei oameni care au luat decizia considerau că zecile, sutele de mii de români sunt nişte forţe străine. **Poate** aşa au văzut ei, în noaptea aia! De ce au scos armata, cu muniţie de război? Să tragă în cine? Chiar au crezut că sutele alea de mii de oameni din Bucureşti, oamenii de la baricadă erau teroriştі?*"*[13].

Inferenţa general acceptată

Adverbul *poate* aparţine modalităţii epistemice propriu-zise şi este utilizat pentru a introduce deducţii personale care trebuie supuse acceptării publicului sau informaţii noi, ţinând de planul virtual. În opinia lui White, lipsa modalizatorul indică faptul că o afirmaţie este unanim acceptată: „the bare assertion is usually associated with consensual 'knowledge', versions-of-events which are seen as 'fact' – that is to say, with propositions held to be unproblematic and generally 'known' or 'accepted'" (idem:263).

Întrucât este vorba de o opinie personală, vorbitorii utilizează acest modalizator preventiv, nu atât pentru a se arăta rezervaţi faţă de propria afirmaţie, ci pentru a capta bunăvoinţa şi a evita respingerea totală, în cazul în care ascultătorii nu împărtăşesc aceeaşi concepţie.

În discursurile lui Traian Băsescu, acest adverb introduce inferenţe, opinii personale în aparenţă, prin care oratorul solicită aprobarea, acordul publicului, când, în realitate, acestea se bucură, cel mai adesea, de acordul cetăţenilor. Modalizarea ar putea părea inutilă, însă efectul retoric este multiplu: pe de o parte, vorbitorul, aflat într-o poziţie de autoritate, solicită aprobarea, bunăvoinţa cetăţenilor, mimează, aşadar, modestia, şi, în acelaşi timp, arată ascultătorilor că preşedintele are aceleaşi ţeluri ca şi ei, se erijează în apărător al drepturilor lor, acordându-le prioritate înaintea unor instituţii mai importante:

„Doamnă, **poate** e mai puţin important că aşteaptă Comisia Europeană. În primul rând, aşteaptă românii..."[14].

Adverbul *poate* introduce adevăruri incontestabile, cum ar fi obligaţia ca membrii unei organizaţii să beneficieze de drepturi egale, după ce întreg contextul enumeră calităţile şi aprecierea de care se bucură:

[13] Alocuţiune la dezbaterea ştiinţifică naţională cu tema „Revizuirea Constituţiei: necesitate, oportunitate, obiective posibile", 7 martie 2013: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=14189&_PRID=search

[14] Emisiunea *Ediţie specială*, TVR 1, 11 octombrie 2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=6690&_PRID=search

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)

„Da, secretarul de stat era acolo, doamna Condoleezza Rice, preşedintele Statelor Unite a fost de acord cu includerea pe prima prioritate a României, ca un semn de respect pentru ceea ce militarii noştri fac împreună cu militarii americani în toate zonele importante din lume, şi cred că este un lucru la care **poate** avem dreptul."[15].

Poate precede nu numai inferenţe orientate spre viitor, spre valori pozitive, ci şi spre trecut şi aspecte negative vizând întreaga societate românească, dar care nu se manifestă ca acuze împotriva cetăţenilor simpli, ci asupra unui concept generalizant, *societatea*, care poate îngloba şi persoane în funcţii de autoritate:

„Cu certitudine, una din marile probleme ale societăţii româneşti a fost că nu a avut forţă, nu a avut, **poate**, nici dorinţă şi nu a avut nici capacitatea ca o dată cu revoluţia să termine total cu vechiul sistem.[16]".

Relaţionată cu utilizarea lui *poate* pentru inferenţele general acceptate este introducerea momentului solemn, prin care se solicită acceptul auditoriului la validarea lui, deşi aceptarea este neîndoielnică, dat fiind că în majoritatea cazurilor este vorba despre momente aniversare, importante în conştiinţa publică:

„**Poate** un lucru important, înainte de a vă spune câteva cuvinte, este să încep prin a spune La mulţi ani acelora care au numele, bărbaţi şi femei, legat de Sfântul Gheorghe."[17].

Această felicitare nu este pur ocazională, ea este un pretext pentru a invoca sau evoca ajutorul divin şi pentru a face trimitere la figura legendară a Sfântului Gheorghe care înfrânge balaurul; prin urmare, profilul oratorului se suprapune peste conturul eroului, salvatorului, iar persoana I plural îi include în acest tipar şi pe ascultători, solicitându-le asfel implicarea, participarea:

„Mâine Sfântul Gheorghe va da şi semnalul începerii campaniei pentru referendum. Oare avem de învins un balaur? Eu cred că da!"[18]

[15] Emisiunea *Naşul*, 10 martie 2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=6036&_PRID=search

[16] Emisiunea *Naşul*, 10 martie 2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=6036&_PRID=search

[17] Discurs campanie referendum 22 aprilie 2007: https://www.youtube.com/watch?v=r4Sg-M0-RGs

[18] Ibidem.

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)

Umanizarea preşedintelui

Adverbul *poate* introduce referiri mai mult sau mai puţin directe la condiţia umană a preşedintelui, care cuprinde, la rândul său, două ipostaze: omul obişnuit şi omul superior.

În prima, preşedintele se prezintă pe sine însuşi ca pe o persoană simplă, un egal al tuturor cetăţenilor, mai ales prin detalii care ţin de viaţa cotidiană sau de viaţa în familie, de amintirile sale din tinereţe sau copilărie. S-ar putea considera că aceste amănunte ştirbesc autoritatea unui preşedinte, făcând prea multe trimiteri la *faţa negativă*, personală, inaccesibilă în mod obişnuit societăţii, dar pe care oratorul alege să o accesibilizeze, tocmai pentru a se apropia de public şi a-i câştiga încrederea: o formă de manifestare a puterii este manifestarea unui comportament natural, fără ascunzişuri sau temeri de interpretări nefavorabile sau agresiuni din partea publicului. În calitatea sa de om obişnuit, preşedintele se autoevaluează şi admite că este supus greşelilor, pe care este dispus să le recunoască, fără să treacă sub tăcere şi motivele acţiunilor sale. Prin urmare, circumstanţele atenuante invocate în ironie pentru a-i ridiculiza pe adversarii politici, în cazul prezentării propriilor greşeli solicită o concesie, o atitudine înţelegătoare reală din partea cetăţenilor. Preşedintele face apel la umanitatea celorlalţi pentru a-i înţelege condiţia umană:

> Am impulsionat instituţiile statului să îşi facă datoria, pentru că românii vor instituţii în care să aibă încredere. **Poate** am făcut şi greşeli. Nu ascund acest lucru. *Dar* întotdeauna am acţionat cum am crezut că este mai bine pentru oameni. Pentru milioanele de români care şi-au dorit un Preşedinte implicat, un Preşedinte jucător, nu unul spectator. Doar românii pot judeca ce am făcut şi ce nu am făcut bine. Este adevărat că, de multe ori, fiind prea aproape de evenimente, nu mai realizăm cât de mult s-a schimbat România în aceşti ani[19].

Dacă într-o propoziţie fără modalizator recunoaşterea greşelii este evidentă, prezenţa acestuia arată că, din perspectiva oratorului, posibilităţile de a fi greşit sau nu sunt echivalente. Totuşi, este de remarcat faptul că verbul *a greşi* la un timp trecut diminuează caracterul de incertitudine, întrucât face trimitere la o acţiune ce poate fi probată, dar tocmai posibilitatea de demonstrare îl absolvă de vina invocată.

Eventualitatea unor greşeli este compensată de argumente prezentate ca certe, introduse prin conjuncţia adversativă *dar* fără modalizator, dar şi de

[19] Discurs din 15 septembrie 2009: http://www.presidency.ro/?_RID=det&tb=date&id=11409&_PRID=ag

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)

afirmaţia din final, aparent neutră, precedată de modalizatorul epistemic *este adevărat*, în care preşedintele face aluzie la evoluţia României din timpul mandatului său, dar şi la „erodarea" imaginii sale de preşedinte (Ionescu-Ruxăndoiu, 2011:209), care face ca nu întotdeauna să-i fie recunoscute meritele. Prin urmare, propoziţia modalizată de adverbul *poate* este mai slabă la nivel informativ decât propoziţia introdusă prin conjuncţia *dar*, aşadar şi greşeala este pusă la îndoială.

Admiterea greşelii în cazul unui politician este destinată să atragă simpatia publicului, întrucât acesta se prezintă ca o persoană sinceră şi responsabilă.

În acelaşi discurs, eventualitatea imaginii negative din perspectiva adversarilor este compensată de argumentul mai puternic al solidarităţii preşedintelui cu cetăţenii, introdus tot prin conjuncţia *dar*:

> **„Poate** că pentru mulţi politicieni sau oameni de afaceri, care aveau probleme cu instituţiile statului, nu am fost Preşedintele pe care şi l-au dorit. *Dar* în fiecare moment al mandatului meu m-am gândit ce Preşedinte îşi doresc românii"[20].

În a doua ipostază, preşedintele se prezintă ca persoana cea mai informată în stat, asupra căreia apasă o mare responsabilitate ce îl obligă să aibă uneori o atitudine mai serioasă decât ar vrea cetăţenii, contrastând cu fostul preşedinte, mereu zâmbitor, Ion Iliescu. Totodată, manifestarea superiorităţii este mascată de aparenta modestie: preşedintele se detaşează de propria imagine, folosind persoana a II-a singular:

> „**Poate că** uneori încruntarea, aciditatea nu vine din nici o morgă, şi asta vă asigur. Dar simţi că te apasă răspunderea a ceea ce urmează să se întâmple. Mai ales că ai şansa să fii cel mai informat român – repet, cel mai informat român – şi, în condiţiile astea, sigur, sunt momente în care nu-ţi place deloc ce primeşti ca informaţie.[21]"

Responsabilitatea este prezentată ca un lung exerciţiu, deprins dinainte de a îndeplini funcţia de preşedinte, de pe vremea când era comandant de navă, un alt element umanizant:

> „Poporul român poate să atingă acest scop şi îl va atinge. Acesta este modul meu de a vedea lucrurile, **poate** că este legat de profesia

[20] Ibidem.

[21] Emisiunea *Naşul*, B1TV, 10 martie 2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=6036&_PRID=search

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)

mea. Eu am fost comandant de navă, iar o navă trebuie să ajungă la momentul stabilit în portul de destinaţie."[22]

Tot în această categorie a omului superior se încadrează şi calitatea de preşedinte percepută ca destin, deci ca *dat,* ca misiune, chiar divină:

„**Poate** că este şi destinul câte unui om politic, ştiu eu. Eu cred că există ceva deasupra fiecăruia, chiar dacă, aşa cum spuneam în campanie, nu am avut biserică pe vapor, dar cred că fiecare avem un destin. Însă eu cred că aici trebuie să discutăm de destinul României şi nu de al meu."[23]

Invocarea destinului de preşedinte este uneori pretext de victimizare, dar şi de eroizare, solicitând astfel concesia şi sprijinul cetăţenilor:

„Realizator: Nu aţi rămas cam singur pe plan politic?

Traian Băsescu: N-aş spune că sunt singur, **poate** că e soarta preşedinţilor. Construcţia constituţională ...".[24]

Atenuare

În calitatea sa de modalizator epistemic, adverbul *poate* funcţionează de asemenea ca atenuator înaintea unor construcţii deontice sau a altor structuri prin care se sugerează îndeplinirea unei acţiuni:

„Trebuie să recunoaştem că nu avem angajată o firmă de lobby. **Poate** că va trebui să gândim în viitor la aşa ceva, mai ales atunci când este vorba de parcurgerea procesului de obţinere a vizelor de acces în SUA pentru cetăţenii români."[25].

De asemenea, modalizatorul poate să preceadă o structură care nu conţine verbe deontice sau la modul imperativ, dar care să determine la îndeplinirea unei acţiuni, mai ales prin sensibilizarea auditoriului:

„**Poate că** în câteva zile 22 milioane de români vom purta această brăţară pe care scrie „Învinge apele!". Ar fi, probabil, prima

[22] Interviu acordat în 6 iulie 2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=6452&_PRID=search

[23] Ibidem.

[24] Emisiunea *Prim plan*, TVR 1, 28 noiembrie 2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=6834&_PRID=search

[25] Interviu acordat postului TVR 1, 28 iulie 2006: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=7865&_PRID=search

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)

manifestare globală a unei naţiuni de solidarizare cu necazul celor 40.000 – 50.000 de oameni grav afectaţi de inundaţii”[26].

Preşedintele ca mediator al informaţiei

Adverbul *poate* se foloseşte de asemenea în contexte incluzând verbe *dicendi*; în calitatea declarată de „cel mai informat om al statului”, Traian Băsescu manifestă în discursurile sale intenţia de a accesibiliza informaţia faţă de ascultători, vizând astfel sprijinul populaţiei, dar sugerând totodată şi un control asupra ei, cum se poate deduce din exemplul următor. Oratorul declară că transmite o parte dintr-o informaţie destinată a rămâne secretă, făcând astfel o concesie cetăţenilor şi încălcând, aparent, regula confidenţialităţii la nivel înalt. Pe de altă parte însă, este de remarcat că informaţia prezentată nu are în realitate caracter secret şi dezvăluirea ei nu este periclitantă, pentru că, de fapt, este cenzurată chiar de preşedinte. Şi în acest caz, *poate* precede o structură deontică, sugerând posibilitatea de a încălca regula confidenţialităţii în anumite limite:

„Am avut astăzi o discuţie cu domnul ministru Fini – **poate** că ceea ce am discutat, parte din ce am discutat, trebuie să fie făcut public – şi eu v-aş spune că este unul din puţinii demnitari, din puţinii politicieni reprezentând state membre ale Uniunii Europene, care a ţinut să mulţumească pentru contribuţia deosebită pe care cei peste 250 de mii de români care lucrează în Italia şi-o aduc la evoluţia economiei”[27].

Concluzii

Adverbul *poate* în discursurile lui Traian Băsescu nu se limitează la expresia incertitudinii, ci vizează o serie de situaţii care pot fi grupate în câteva categorii principale: anticiparea, ironia, inferenţa general acceptată, umanizarea, atenuarea unor structuri deontice, intermedierea informaţiei de către preşedinte.

Aceste categorii se pot prezenta drept prea generale sau prea limitative: nu este obligatoriu ca o utilizare a adverbului *poate* să corespundă unei singure circumstanţe, motiv pentru care nu am recurs la o contabilizare a criteriilor menţionate. Totuşi, din materialele cercetate, am putut deduce că adverbul este folosit cel mai frecvent atunci când introduce o inferenţă supusă, în aparenţă, acceptării publicului, şi în cazul contextelor în care Traian Băsescu se prezintă ca preşedinte şi om.

[26] Discurs din 27 septembrie 2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=7595&_PRID=search

[27] Discurs 9 iunie 2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=7580&_PRID=search

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)

O trăsătură comună a acestor categorii este folosirea modalizatorului *poate* cu funcţie de atenuator: al unei inferenţe eronate - în cazul anticipării, al unei acuzaţii directe – în cazul ironiei, al unei idei care ar putea fi respinsă, deşi este împărtăşită de majoritatea cetăţenilor, al condiţiei de om, supus greşelilor pe care înţelege să şi le argumenteze, al prescripţiilor care ar putea fi interpretate ca o exhibare a autorităţii, al condiţiei privilegiate (şi criticate) de mediator al informaţiei.

SURSE

Alocuţiuni evenimente:
12.03.2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=6040&_PRID=search
6.05.2005 : http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=6238&_PRID=search
01.12.2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=6847&_PRID=search
05.06.2006: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=7614&_PRID=search
07.03.2013: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=14189&_PRID=search
12.03.2013: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=14198&_PRID=search
10.06.2013: http://presidency.ro/index.php?off=1680
15.08.2013: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=14467&_PRID=search
07.11.2013: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=14634&_PRID=search
21.01.2014: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=14774&_PRID=search
Conferinţe de presă
06.06.2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=6331&_PRID=search
Declaraţii de presă:
22.05.2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=6270&_PRID=search
05.10.2007: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=9354&_PRID=search
6.07.2012: http://www.presidency.ro/index?_RID=det&tb=date&id=13829&_PRID=ag
16.11.2012: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=14027&_PRID=search
07.10.2013: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=14565&_PRID=search
02.12.2013: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=14685&_PRID=search
05.12.2013: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=14697&_PRID=search
09.12.2013: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=14705&_PRID=search
20.12.2013: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=14735&_PRID=search
14.02.2014: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=14759&_PRID=search
31.01.2014: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=14798&_PRID=search
Dezbateri
14.06.2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=7587&_PRID=search
25.01.2006: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=7052&_PRID=search
01.06.2007: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=8815&_PRID=search

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)

Discurs Campanie Referendum:

22.04.2007: https://www.youtube.com/watch?v=r4Sg-M0-RGs

Discursuri:

09.06.2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=7580&_PRID=search
27.09.2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=7595&_PRID=search
13.10.2006: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=8666&_PRID=search
21.11.2006: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=8674&_PRID=search
07.12.2006: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=8462&_PRID=search
18.12.2006: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=8288&_PRID=search
15.09.2009: http://www.presidency.ro/?_RID=det&tb=date&id=11409&_PRID=ag
21.12.2009: http://www.presidency.ro/?_RID=det&tb=date&id=11766&_PRID=ag
11.01.2010: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=11787&_PRID=search
20.01.2010: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=11810&_PRID=search
23.03.2013: http://www.politicaromaneasca.ro/live_text_basescu_la_conventia_pdl_sa_gasiti_solutia_corecta-13636
16.09.2013: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=14523&_PRID=search

Interviuri:

10.03.2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=6036&_PRID=search
04.04.2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=6136&_PRID=search
07.06.2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=6334&_PRID=search
20.06.2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=6384&_PRID=search
06.07.2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=6452&_PRID=search
11.10.2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=6690&_PRID=search
28.11.2005: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=6834&_PRID=search
20.02.2006: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=7099&_PRID=search
03.04.2006: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=7321&_PRID=search
05.04.2006: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=7340&_PRID=search
16.04.2006: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=7371&_PRID=search
31.05.2006: http://presidency.ro/index.php?off=15
28.07.2006: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=7865&_PRID=search
02.10.2006: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=8010&_PRID=search
30.10.2006: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=8100&_PRID=search
19.12.2006: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=8297&_PRID=search
25.12.2006: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=8307&_PRID=search
22.01.2007: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=8422&_PRID=search
13.04.2007: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=8680&_PRID=search
03.07.2007: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=8934&_PRID=search
05.11.2007: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=9273&_PRID=search
22.11.2007: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=9362&_PRID=search
30.10.2009: http://www.ziuaconstanta.ro/stiri/extra/senzational-traian-basescu-la-otv-transcriere-44412-268249.html

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)

Scrisori către primul ministru
10.07.2007: http://presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=8987&_PRID=search

BIBLIOGRAFIE

Academia Română, Institutul de Lingvistică "Iorgu Iordan - Al. Rosetti", 2008, *Gramatica Limbii Române*, vol I, Bucureşti , Editura Academiei Române.

Academia Română, Institutul de Lingvistică "Iorgu Iordan - Al. Rosetti", 2008, *Gramatica Limbii Române*, vol II, Bucureşti , Editura Academiei Române.

Croitoru, Elena, 2002, *Mood and Modality,* Iaşi, Institutul European.

Haverkate, Henk (2004: 55-65): „El análisis de la cortesía comunicativa: categorización pragmalingüística de la cultura española" în Bravo, Diana şi Antonio Briz (eds.), *Pragmática sociocultural: estudios sobre el discurso de cortesía en español*, Barcelona, Ariel.

Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, 2009, „Perspectivă şi modalizare în discursul politic – studiu de caz", în Zafiu, Rodica, Gabriela Stoica, Mihaela N. Constantinescu (eds.), *Limba română: teme actuale - Actele celui de-al 8-lea colocviu al Catedrei de Limba Română, Bucureşti 5-6 decembrie, 2008*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, p. 271-277.

Grice, Paul, 1975, „Logic and conversation", în Cole et al (ed.), *Syntax and semantics*, nr. 3, Amsterdam, Elsevier Science, p. 41-58.

Hyland, K., 2000, Hedges, „Boosters and lexical invisibility: noticing modifiers in academic texts", în *Language Awareness* nr. 9 (4), p. 179-197.

Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, 2011, „Identitate şi imagine în dezbaterea electorală", în *Studii de lingvistică – Omagiu doamnei profesoare Angela Bidu-Vrânceanu*, editori Nedelcu, Isabela, Alexandru Nicolae, Alice Toma, Rodica

Zafiu, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, p. 207-213.

Papafragou, Anna, 2000, *Modality: issues in the semantics-pragmatics*, Amsterdam, Elsevier.

Searle, John, 1975, „Indirect Speech Acts", în: Cole, Peter, Jerry L. Morgan, (eds.), *Syntax and Semantics*, Vol. 3, Speech Act. New York, Academic Press, p. 59-82.

Smith, Carlota, 2003, *Modes of discourse*, Cambridge, Cambridge University Press.

Ştefănescu, Ioana, 1988, *English Morphology*, Bucureşti, Tipografia Universităţii din Bucureşti, Facultatea de Filologie, Catedra de Limbi Germanice.

Tuţescu, Mariana, 2005, *L'auxiliation de modalité – dix auxi-verbes modaux*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti.

Vázquez, Ignacio şi Diana Giner, 2008, „Beyond Mood and Modality: Epistemic Modality Markers.

as Hedges in Research Articles. A Cross-Disciplinary Study" în Revista Alicantina de Estudios Ingleses, nr. 21, Universidad de Alicante, p.: 171-190.

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)

White, P. R. R., 2003, „Beyond modality and hedging: A dialogic view of the language of intersubjective stance", în *Text: Interdisciplinary Journal for the Study of Discourse*, 23 (2), Walter de Gruyter, p. 259–284.

Zafiu, Rodica, 2002, „'Evidenţialitatea' în limba română actuală", în Pană Dindelegan, Gabriela (coord.), *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, p.127-144.

Zafiu, Rodica, 2006, „Observaţii asupra originii şi evoluţiei adverbului modal *poate*", în Sala, Marius (coord.), *Studii de gramatică şi de formare a cuvintelor*, Bucureşti, Editura Academiei Române, p.478-490.

Mioara Adelina ANGHELUŢĂ
Universitatea din Bucureşti

BDD-V2874 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:28 UTC)